

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1TdoV/3/2023
Identifikačné číslo spisu: 9521100037
Dátum vydania rozhodnutia: 10.04.2024
Meno a priezvisko: JUDr. Martin Bargel
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2024:9521100037.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Martina Bargela a sudcov JUDr. Františka Moznera, JUDr. Petra Paludu, JUDr. Dany Wänkeovej a JUDr. Patrika Príbelského, PhD. v trestnej veci obvineného X. S. pre obzvlášť závažný zločin úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d), f) Trestného zákona, na neverejnom zasadnutí konanom 10. apríla 2024 v Bratislave o dovolaní obvineného X. S. proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4To/5/2022, z 21. júna 2022 takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného X. S. odmieta.

Odôvodnenie

Špecializovaný trestný súd, pracovisko Banská Bystrica, rozsudkom, sp. zn. 14T/2/2021, z 3. marca 2022 uznal za vinného obvineného X. S. z obzvlášť závažného zločinu úkladnej vraždy podľa § 144 ods. 1, ods. 2 písm. d) s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona na skutkovom základe, že

po tom, ako 22. decembra 2019 sa začal aktívne zaujímať o zničenie krvných stôp a následne 27. decembra 2019 si na čerpacej stanici I. v D. zakúpil v plastovej bandaske o objeme 5 l benzín, 28. decembra 2019 v presne nezistenom čase, najskôr o 18.41 hod., vylákal svojho otca - poškodeného X. S. I., nar. XX. V. XXXX, na jeho osobnom motorovom vozidle Škoda Felícia Combi s evidenčným číslom D., C.: T., na miesto s GPS súradnicami XX°XX,XXX" I., XXX°XX,XXX' C., situované v katastrálnom území obce U., okr. D., vedľa spevnenej poľnej cesty medzi obcami U. a R. T., kde po tom, ako obaja vystúpili z vozidla, poškodeného veľkou silou a prudkosťou udrel s doposiaľ nestotožneným tupohranatým predmetom najmenej osemkrát do oblasti hlavy, čím mu spôsobil zranenia, a to viacnásobné zlomeniny lebečnej klenby a spodiny a pomliaždenie mozgu s vnútro-lebečným krvácaním, ktorým poškodený X. S. st. v priebehu 5 - 10 minút na mieste podľahol, následne telo poškodeného X. S. I. ako aj tam stojace motorové vozidlo značky Škoda Felícia Combi polial

benzínom a zapálil, a následne z uvedeného miesta pešo odišiel po spevnenej poľnej ceste medzi obcami U. a R. T. do miesta trvalého bydliska.

Za to mu Špecializovaný trestný súd uložil podľa § 144 ods. 2, § 36 písm. j), § 38 ods. 2, ods. 3 Trestného zákona trest odňatia slobody vo výmere 25 rokov, na ktorého výkon ho podľa § 48 ods. 3 písm. b) Trestného zákona zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody s maximálnym stupňom stráženia. Zároveň mu uložil podľa § 76 ods. 1, § 78 ods. 1 Trestného zákona ochranný dohľad na 3 roky a podľa § 287 ods. 1 Trestného poriadku povinnosť nahradiť škodu poškodenej C. U. N. a.s. vo výške 15,93 eur.

Najvyšší súd uznesením, sp. zn. 4To/5/2022, z 21. júna 2022 podľa § 319 Trestného poriadku zamietol odvolanie obvineného proti uvedenému rozsudku.

Obvinený podal dovolanie proti tomuto uzneseniu i jemu predchádzajúcemu konaniu z dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c) a písm. i) Trestného poriadku.

V kontexte dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku uviedol, že mu nie je zrejmé, prečo Špecializovaný trestný súd iniciatívne formou konfrontácie neodstraňoval rozpory medzi jeho výpoveďou a výpoveďami svedkov A. K. a N. N.Š., resp. nevykonal ďalšie dôkazy, osobitne tie, ktoré navrhla obhajoba 20. decembra 2021.

Záver o vine podľa obvineného musí byť prijatý bez akýchkoľvek pochybností, pričom odvolací súd v tejto veci sám uviedol, že vina obvineného bola založená len na reťazci nepriamych dôkazov. Obvinený považuje záver o svojej vine za výsledok nelogických a jednostranných úvah pri hodnotení dôkazov pripúšťajúcich rôznu interpretáciu.

K svedkyni N. N. obvinený uviedol, že jej výpovede v prípravnom konaní a pred súdom sa rozchádzali v podstatných okolnostiach. Súdy sa okrem toho nedostatočne zaoberali „ochotou“ svedka A. K. vypovedať v prípravnom konaní, teda jeho hodnovernosťou, keďže v tom čase bol sám trestne stíhaný. Vinu podľa obvineného nemožno založiť na nekritickej hodnotení výpovedí svedkov A. K. a K. A. Po dokazovaní ostala nezodpovedanou otázka, na ktorú neexistuje logická odpoveď, prečo by sa vôbec mal snažiť o zničenie stôp krvi na mieste činu. To platí aj o otázke, prečo ak údajne chcel zničiť stopy, svoje oblečenie pral a nespálil. Odvolací súd sa nezaoberal ani zmiešaným profilom DNA na lane pripnutom k motorovému vozidlu, čo by nasvedčovalo jednej z možných teórií, že poškodený v čase smrti pomáhal tretej osobe s vytiahnutím vozidla zo snehu alebo ktorej vo vozidle došlo palivo. Obvinený podľa vlastných slov kupoval benzín priebežne aj do bandasiiek, o čom svedčia viaceré takéto nádoby v garáži rodinného domu, a preto nemožno spájať jeho nákup benzínu so skutkom iba z dôvodu časovej blízkosti oboch okolností. Obvinený považuje za nelogické tvrdenie, že mal zapáliť telo vlastného otca a motorové vozidlo, keďže toto vozidlo, oblečenie i obuv užívali spoločne. Obvinený spochybnil kvalitu dôkazov, z ktorých odvolací súd vyvodil motív jeho konania. Za nenáležité obvinený označil dôvodenie svojej prípravy spáchať inkriminovaný skutok z výpovede svedkyne N. N., u ktorej sa mal zaujímať, ako sa dá zmyť alebo odstrániť krv. V dokazovaní teda nemá oporu tvrdenie, že by sa aktívne zaujímal o zničenie krvných stôp. Z napadnutého rozhodnutia okrem toho podľa obvineného nevyplýva, prečo odvolací súd neuveril jeho verzii o vzniku krvných stôp poškodeného (škvrn na bunde, vo výlevke a v poškodeného rodinnom dome), keďže ju nevyvrátili ani znalecké zistenia, pričom úraz spojený s krvácaním poškodeného minimálne deň pred skutkom potvrdili ďalší svedkovia. Obvinený v tejto súvislosti poznamenal, že jeho i poškodeného krvné stopy na odevných zvyškoch vznikli dávno pred skutkom. Súdy sa pritom nezaoberali tým, že na lane motorového vozidla i bordovej bunde, ktorú obvinený zdieľal s poškodeným a ktorú mal na sebe v deň, kedy kupoval benzín, sa našiel DNA profil nestotožnenej osoby. Odvolací súd nekriticke a v rozpore s výpoveďami znalkyne Mgr. J. N. a svedkov W. J. a N. J. uviedol, že obvinený vylákal poškodeného na miesto činu a že sa na ňom sám nachádzal. Uvedené však nevyplýva zo žiadneho priameho dôkazu.

K svedkovi A. K. uviedol, že bol 30. decembra 2019 vytiažený v rámci operatívno-pátracej činnosti a

následne 11. januára 2020 v prípravnom konaní vypočutý ako svedok, pričom ani v jednom prípade neuvádzal skutočnosti, ktoré by ho (obvineného) mali čo i len nepriamo spájať so spáchaním skutku. Až neskôr pri výsluchu 18. augusta 2020 tento svedok uviedol, že mu mal obvinený 29. decembra 2019 okolo 14.00 hod. po tom, ako sa rozplakal, vo vzájomnom objatí povedať: „A., to som ja ho zabil, ja som zabil otca“ a že nevie, čo bude ďalej robiť. Podnetom pre opätovný výsluch svedka A. K. mala byť svedecká výpoveď K. A. z 19. júna 2020, v ktorej tento svedok uviedol, že sa mu A. K. zdôveril s tým, čo mu obvinený povedal 29. alebo 30. decembra 2019, že si zabil otca. Svedok A. K. bol v rámci operatívno-pátracej činnosti vypočutý aj 7. augusta 2020, pričom z úradného záznamu o tom vyplýva, že obvinený mu mal trikrát zopakovať: „ja som ho zabil“. V tejto súvislosti obvinený namietol, že rozpor vo výpovediach svedkov A. K. a K. A. nebol odstraňovaný zákonným spôsobom, ale výkonom operatívno-pátracej činnosti polície. Zo samotného záznamu je navyše zrejmé, že svedok ani nebol riadne poučený o svojich právach a povinnostiach. Svedok A. K. okrem toho nevedel uviesť, kto iný mohol jeho prednes počuť a takú závažnú skutočnosť, keď sa o nej dozvedel, neoznámil ani svojim rodičom alebo manželovi sesternice jeho otca, ktorý je pracovníkom kriminálnej služby v N..

Podľa obvineného sa s poukazom na zásadu in dubio pro reo nemožno stotožniť s názorom odvolacieho súdu o absencii rozumových a dôvodných pochybností o vine, resp. existencii spoľahlivého záveru o vine. Ako už bolo uvedené, pravdepodobným páchatelom inkriminovaného skutku je doposiaľ nestotožnená tretia osoba, ktorej šiel poškodený pomôcť. Nedostatok dôkazov nemožno nahrádzať úvahami, ktoré nemajú oporu v dokazovaní. Výsledky dokazovania je podľa obvineného potrebné hodnotiť v kontexte atmosféry, ktorá nastala v obci po usmrtení poškodeného, keď napríklad samotný odchod obvineného z obce za svojimi známymi bol chápaný ako jeho útek, resp. ako okolnosť posilňujúca podozrenie voči nemu. Vo svetle uvedeného je podľa obvineného potrebné hodnotiť aj výpoveď svedka W. Z. či pranie oblečenia, ktoré bolo súdmi vyhodnotené ako článok v reťazi nepriamych dôkazov.

Obvinený ďalej namietol, že v prípravnom konaní bola obhajoba vyrozumená o výsluchoch svedkov naplánovaných na 21. júla 2020 a 23. júla 2020 iba dva pracovné dni pred ich realizáciou.

Z týchto dôvodov obvinený navrhol, aby dovolací súd podľa § 386 ods. 1 Trestného poriadku zrušil napadnuté uznesenie najvyššieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Prokurátor sa k dovolaniu obvineného nevyjadril.

+ + +

Najvyšší súd ako súd dovolací po zistení, že dovolanie obvineného spĺňa všetky formálne podmienky podľa § 382 písm. a), písm. b) a písm. d) až písm. f) Trestného poriadku, sústredil svoju pozornosť na jeho vecnú stránku a dospel k záveru, že mu nie je možné vyhovieť, nakoľko zrejmým spôsobom nespĺňa dôvody dovolania uvedené v § 371 ods. 1 Trestného poriadku.

Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom, z podstaty čoho vyplýva, že jeho uplatnením sa možno účinne domáhať súdneho prieskumu (za splnenia ďalších podmienok) v zúženom rozsahu dovolacích dôvodov upravených v § 371 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku. Dovolacie dôvody uvedené v tretom odseku naposledy uvedeného ustanovenia (tzv. skutkové) sú navyše dostupné len pre ministra spravodlivosti.

Vo všeobecnosti k posudzovaniu obsahu dovolaní, viazanosť najvyššieho súdu dôvodmi dovolania v zmysle § 374 ods. 1, ods. 2 a § 385 ods. 1 Trestného poriadku sa netýka ich formálno-právneho uplatnenia podľa § 371 ods. 1, ods. 3 Trestného poriadku, ale dovolateľom vecne pomenovaných chýb (R 120/2012). To znamená, že dovolateľ musí špecifikovať, ktorú časť rozhodnutia napáda (či spochybňuje zákonnosť rozhodnutia ako celku alebo len niektorý/é z jeho výrokov a prípadne aj tomu predchádzajúcu časť konania) a v nadväznosti na to uviesť konkrétne chyby majúce zakladať nezákonnosť dotknutej časti rozhodnutia. Zodpovednosť za kvalitu dovolania teda znáša sám dovolateľ,

keďže iba on určuje rozsah a hĺbku posudzovania veci dovolacím súdom. Inými slovami, najvyšší súd nemôže na seba preberať vlastnú aktivitu dovolateľa a iniciatívne zisťovať chyby v napadnutom rozhodnutí alebo aj v jemu predchádzajúcom konaní, ktoré by napĺňali niektorý z taxatívne vymedzených dovolacích dôvodov.

Podľa § 371 ods. 1 Trestného poriadku dovolanie možno podať, ak [písm. c)] zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu a [písm. i)] rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia; správnosť a úplnosť zisteného skutku však dovolací súd nemôže skúmať a meniť.

Ako už bolo naznačené v skoršej časti tohto rozhodnutia, dovolacie dôvody dostupné (okrem iných) pre obvineného, upravené v prvom odseku § 371 Trestného poriadku, sú určené výhradne k náprave konkrétnych procesných a hmotnoprávných pochybení. Ich prostredníctvom sa nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení, ktoré prijali nižšie súdy v pôvodnom konaní. Uvedené vyplýva priamo z vety za bodkočiarkou § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku a je dlhodobo rešpektované aplikačnou praxou [pozri R 57/2007, R 47/2008, R 3/2011 (stanovisko), R 47/2014-II. a R 14/2015-III.]. Za zásadné porušenie práva na obhajobu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku v tomto smere nemožno považovať ani obsah a rozsah vlastnej úvahy súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Trestného poriadku, resp. pri uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Trestného poriadku (R 7/2011 a R 14/2015-II.).

Námietky, ktoré sa prelínajú celým dovolaním, vyjadrujú zjavný nesúhlas obvineného so skutkovými závermi, ktoré boli nižšími súdmi formálne ustálené vo výrokovvej časti rozsudku prvostupňového súdu v podobe skutkovej vety, ktorou je dovolací súd prísne viazaný. Tieto výhrady sa týkajú spochybňovania množstva a obsahovej kvality usvedčujúcich dôkazov (reťaz iba nepriamych dôkazov) vrátane vierohodnosti viacerých svedkov (najmä N. N.Š., A. K., K. A.), celkového spôsobu hodnotenia dôkaznej situácie (výsledok nelogických, nekritických a jednostranných úvah bez zohľadnenia atmosféry, ktorá nastala v obci po usmrtení poškodeného a v rozpore s procesnou zásadou v pochybnostiach v prospech - in dubio pro reo) a vzápätí predkladania vlastnej verzie skutkového deja (skutočným páchatelom je iná doposiaľ nestotožnená osoba, ktorej mal poškodený poskytovať pomoc a že obvineného nákup benzínu 27. decembra 2019 nijako nesúvisí so skutkom). Vychádzajúc z uvedených všeobecných východísk, týmto námietkam nemožno priznať žiadnu relevanciu.

Pokiaľ obvinený osobitne poukázal na výpoveď svedka A. K. a v tejto súvislosti porovnával zmeny v jeho výpovedi naprieč trestným konaním, robil tak opäť so snahou oslabiť dôveryhodnosť menovaného svedka, čomu v tomto dovolacom konaní nemožno pripísať žiaden význam. Ak totiž nejde o tzv. ministerské dovolanie podľa § 371 ods. 3 Trestného poriadku, z pohľadu dovolacieho súdu požíva relevanciu iba otázka zákonnosti súdom použitého podstatného dôkazu [§ 371 ods. 1 písm. g) Trestného poriadku], pod ktorú nespadá posudzovanie jeho hodnovernosti.

Z dovolania nie je zjavné, ako sa obvineným tvrdené oneskorené vyrozumienie o termínoch výsluchov svedkov v prípravnom konaní malo negatívne prejaviť na jeho obhajovacích právach pred súdom, resp. v napadnutom rozhodnutí, a preto aj túto námietku je bez ďalšieho nutné považovať za neopodstatnenú (R 53/2021-I.).

Najvyšší súd v rámci dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, s ohľadom na ostatnú prax Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. jeho nález, sp. zn. IV. ÚS 546/2020, z 23. februára 2021, uverejnený v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 18/2021 a uznesenie, sp. zn. I. ÚS 343/2022, z 9. júna 2022 ako aj tam odkazované rozhodnutia v bodoch 12. až 14.), v rozsahu vytykánych aspektov venoval pozornosť primeranosti odôvodnia napadnutého rozhodnutia.

Výhrada spočívajúca v tom, že obvinenému nie je zjavné, prečo Špecializovaný trestný súd nevykonal ním navrhované dôkazy vrátane jeho konfrontácie so svedkami K. A., A. K. a N. N.Š. za účelom

odstránenia rozporov v ich výpovediach, nie je opodstatnená. Kým niektoré z navrhovaných dôkazov v podaní z 20. decembra 2021 (zv. 10, č. l. 3 205) boli vykonané, o všetkých zvyšných návrhoch prvostupňový súd rozhodol ich odmietnutím podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku, čo aj individuálne a adekvátne odôvodnil v zápisnici o hlavnom pojednávaní (zv. 10, č. l. 3 287 až 3 288) i písomnom vyhotovení rozsudku (na str. 28 až 29 a 42). Nižšie súdy sa vo svojich rozhodnutiach dostatočne a zrozumiteľne vyjadrili aj k hodnovernosti svedka A. K. s ohľadom na jeho vlastné trestné stíhanie (prvostupňový súd na str. 29 rozsudku a odvolací súd str. 16 uznesenia), k ničeniu stôp obvineným (prvostupňový súd na str. 39 a odvolací súd na str. 17) a k zmiešanému profilu DNA na lane pripnutom k inkriminovanému motorovému vozidlu (prvostupňový súd na str. 40 a odvolací súd na str. 12 uznesenia).

Pritom platí, že ak súd v napadnutom rozhodnutí dospel k záverom, ktoré strana subjektívne nepovažuje za správne alebo dostatočné, tak bez ďalšieho to nesvedčí o arbitrárnosti či nepreskúmateľnosti dotknutého rozhodnutia (uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. II. ÚS 318/2017, z 10. mája 2017).

So zreteľom na uvedené, najvyšší súd nezistil vo veci obvineného X. S. naplnenie žiadneho dovolacieho dôvodu, a preto dovolanie obvineného odmietol.

Toto rozhodnutie bolo prijaté jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.